

Előfizetési díj.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órá helyben	1 „
Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadjunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Belkirály-utca, szeglet trencsin-vár 7. szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkek díjazatnak.

Késziratok nem adatkak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Nyiteltéri czikkek

garmond sora után 25 kr. ártendő

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sora után 30 kr. tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase et Vogler Wallfischgasse Nr. 40.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1874. második fél évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadjunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után iszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

A minisztertanácskozásck.

Budapest, október 8.

(A.) Minél inkább közeledik az országgyűlés megnyitásának napja, annál nagyobb rovel dolgozik a kormány, hogy elkészülhesen javaslataival, melyek ezuttal sokkal nagyobb ontosságnak, mint a legtöbb elterjesztés, mely közös ügyi egyezmény kivételével alkotmányos aerank idején a parlament elé került. Köztudomású dolog, hogy ez uttal nemegyes reformokról, nem elszigetelt és szűk tere szított újításokról, hanem egész politikai letünkre kiható, csaknem összes fenálló institutióinkat érintő általános közigazgatási és pénzügyi reformokról van szó. A belügyminiszterium az adminisztráció zelszerű átalakítása ügyében dolgozott kitűnő ontos javaslatot, Ghyczy Kálmán pénzügyi törvényjavaslatai egész gazdasági életünkre ki- atnak s roppant befolyással lesznek a nemeti vagyon emelkedésére vagy csökkenésére. De nem tekintve a részleteket, általában azt ondhatjuk, hogy a kormány által elkészített törvényjavaslatok Magyarország összes politi- ai viszonyait érintik s tendenciájok oda irányul, hogy a magyar állam egész pénzügyi és köz-

igazgatási szervezetét reformatorius szellemben átalakítsák.

Ezen javaslatokkal foglalkozik most a minisztertanács. Könnyelműséget követve el, ha azokat minden beható vizsgálat, minden komoly eszmecsere és megvitatás nélkül hagyná jóvá. Ez nem is történik; a minisztertanács minden egyes javaslatot külön-külön igen élénk és kimerítő bírálat alá veszi; megvitatja a részleteket és az alapelveket egyaránt. A hol szükségességné látja módosítást eszközöl rajtok, szóval minden elkövet, hogy a javaslatok minden jogos igényt kielégítő lehető legjobb alakban és tartalommal kerüljenek törvényhozás elő. A hol ilyen fontos kérdéseket behatóan tárgyal nyolcz szakminiszter, ott lehetetlen a hosszadalmas elvi vitákat kerülni; azért a miniszteri tanácskozásokban is élénk az eszmecsere s az egyik másik szakminiszter valamely más miniszter javaslatával szemben néha ellenkező meggyőződését erőlesen érvényesíteni iparkodik. De egy miniszter sem tekinti magát csatlakoztatottnak, egyik sem tartja javaslatát kinyilatkoztatottnak szentírásnak, melyen módosítani, javítani nem szabad. Ellenkezőleg mindenki készségesen figyelembe veszi társainak netalán indokolt kifogásait s így a kölcsönös capacitatio- napon igen tág tere van a tanácskozásokban.

A felmerülő kifolyásoknak azonban még eddig egyszer sem volt a bizonyára egyszer sem lesz jövőre is olyan természetű, hogy ki- egyenlíthetlenné mutakoznék s mely a kormány kebelében komoly elvi differenciákra adna alkalmat. Az ide vonatkozó minden hír teljesen alaptalan. A Bittó-kormány kötelességéhez illően vitatja meg javaslatait, viszonyait, változtatja azokat, de semmiféle surlódás, viszály vagy elvi eltérés nem zavarja munkálkodását. A legnagyobb egyetértéssel működik s egységesen, belviszály által nem gyöngítve fog a parlament elé lépni, hogy ott javaslatainak tárgyalását sürgesse. E tárgyalás mielőbbi befejezéséből s a javaslatok főbb elveinek elfogadásából a miniszterium mindenesetre cabi- netkérdést fog csinálni. De ezt könnyen teheti, mert javaslatának mindegyike azon alapelven nyugszik, melyeket a kilenczes bizottság vagyis ama forum, melyben összes pártjaink vezértagjai részt vettek, állapított meg. Alig képzelhető tehát, hogy a kormány javaslatainak legtöbbje a képviselőházban mind a Deák- párt mind a balközép részéről elvi ellenzéssel fogvának találkozni. A mi pedig az apró részleteket illeti, ott a legrosszabb esetben compromissum utján lehet segíteni. Ily kecses- tető kilátásokkal szemben értelme sem lenne

egy francia iskolamesterhez? Utódaik igaz, hogy eléggé különös korcsnemzedék lesznek, hanem az az ók dolguk, lássák.

„Még ilyen guayoros tréfákat is képes csinálni s az elröplött menyasszony az ön mátkája volt.”

„Ki mondja azt?”

„Brown.”

„Mondok valamit önnek Hunsden — az ön Brown-je egy valóóság pletykáló vénaasszony.”

„Jól van! de hátha az ő pletyka-historiája nem volt tényekre alapítva — ha magát ez a misz Zoraida nem érdekelte — mi a menykőrt hagyta hát oda kedves fiatal tudós barátom az intézetet, annak következtében, hogy e delhölgy Pelet asszony- nyá lett!”

„Mert — kezdém, miközben éreztem, hogy vérem arczomba tolni — mert — szóval mr. Hunsden ugy történt” s kijelentém, hogy nem fogok többé kérdéseire felelni, ezzel elszántan mélyesztém kezemet oldalzsebembe.

Hunsden diadalt aratott; szeme pillantása rövid nevetése győzelmet hirdetett.

„Mi az ördögöt nevet ön mr. Hunsden?”

„Az ön példányszerű higgadsága felett kacza- gok. Jól van jól, nem akarom tovább kizozni; látom már, hogy áll a dolog.”

Zoraida magát szépen reaszedte — s aztán máshoz ment férjhez, más gazdagabbhoz, mit minden más okos nő megtett volna, ha választás adatik neki.”

Nem feleltem semmit — hagytam őt ezen httben a nélkül, hogy kedvet éreztem volna felfe- jteni előtte a dolog valódi állását vagy valami való- lótlant gondolni ki; de nem volt könnyű dolog Hunsdent tévútra vezetni; épen hallgatásom látszék őt ingadozóvá tenni azon hitében, hogy eltalálta a valóti, mintsem hogy meggyőzte volna felőle s folytatá:

annak, hogy a kormány maga tegye tarthatat- lanná belvillongás által állását. Nem is teszi azt, hanem szorgalmasan, egyetértőleg tárgyal- ja és javítja a képviselőház elé terjesztendő javaslatait s azon jogos és indokolt remény- nyel kecsegteti magát, hogy működését a tör- vényhozási méltányolanda s támogatni fog- ja őt nehéz, de nagy jelentőségű munkálkodá- sának sikeres befejezésében.

— A szakminiszteriumok körében, mint a „P. C.” írja, az országgyűlés szünetelése alatt s a- mos törvényjavaslat fejeztetett be, melyek természetesen a minisztertanács határozatára várnak. Főleg a számos és nagy terjedelmű pénzügyi törvé- nyek képezik beható tanácskozások tárgyát. Termé- szetes, hogy oly fontos ügyek tárgyalásánál, mint az adminisztráció reformja, s az igazság- és pénzügyi előterjesztések, érdemleges viták me- rülnek fel, melyek következtében kisebb-nagyobb módosítások történnek, sőt egyes miniszterek részé- ről vissza is vonatik egy és más törvényjavaslat, hogy az az indítványba hozott s helyeseknek talált módosítások szerint alakítsassék át.

Igy történt a részvénytársulatok megadóztatá- sáról szóló törvényjavaslattal. Ilyféle eszmecserek azonban épen nem nevezhetők a miniszterium köré- ben fölmerült ellentétnek, s a „P. C.” határozottan azt állítja, hogy a miniszterium tagjai között surló- dásokról szóló hírek minden alapot nélkülöznek,

Az erdélyi gazdák harmadik

vándorgyűlése.

(Vége)

A napirend kimerítése után az indítványokra került a sor. Első Vélcs Ödön emelt szót, ki Tor- damegye, Torda városa és a torda-aranyosi gazd. egylet nevében 1875. évre Tordára hívá meg a vándorgyűlést, mely indítvány közhelyesséssel és hálás köszönettel elfogadtatott. A gyűmölcsfajok névsze- rint meghatározása tárgyában Nagy Ferencz és tár- sai, a gyümölcsészeti statistika érdekében Berecki Sándor tettek indítványt; általános bírálati eljárás és elvek megállapítását; több országos fontosságú ügy — többek között egy külön földmívelési ministerium — érdekében Tisza László és társai szólaltak fel. Borsodi Demeter Lajosnak, ki lankadatlanul a szé- kely népiar felélesztésén, értékesítésén fáradozik és ki összes kiállítványait az alakítandó hunyadmegyei gazd. egylet javára ajánlotta fel, jegyzőkönyvi elis- meréssel adózott a vándorgyűlés. Elnök néhány szó-

„Ugy képelem, hogy ez ügy is olyképpen folyt le, mint szokott minden ilyenmő ügy végződni — legalább okos, ildomos emberek között: ön fel- ajánlá szíve hölgyének fiatalaságát s szellemi tehetsé- geit — már a minők vannak — cserébe az ő állá- sáért és pénzéért; azt nem gondolom, hogy a kül- sőt is, a mit szerelemnek neveznek, tekintetbe vette volna — mert felfoghatom, hogy a nő vénebb mint mega és a mint Brown mondja, inkább eszes kinézésű, mint szép. Elképelem, hogy miután nem volt kinézése jobb üzletre, eleinte hajlandó lett vol- na önnel egyezkedni, hanem Pelet — egy virágzó iskola főnöke, nyomatékosabb ajánlattal lépett elő: a hölgy elfogadta s Pelet lett a nyertes; kielégítő csere-kereskedés, tökéletes üzleti modorban és jog- szerű. És már most beszéljünk más valamiről.”

„Tegye azt kérem — szólék igen örülve, hogy szigoruan vallató vendégem éles látását sikerült ki- jásznom — ha csakugyan valóban kijátszom azt; mert amár nem beszél többé a veszélyes tárgyról, szemel élesen, fürkészőleg pihentek rajtam s gondo- latai még mindig előbbi eszméjével látszottak fog- lalkozni.

„X. . . -ről akarna valami hírt hallani? S miért érdekelhetné őnt X. . . ? Nem hagyott hátra ott barátokat, miután nem szerzett magának egyet is. Senki nem kérdősködik ott ön után, sem nő, sem férfi; s ha valamely társaságba felemlitem ne- vét, ugy néznek az emberek, mintha János papról beszéllenék; s az asszonyok ti kon orrukot futorit- ják. X. . . szépeinek ugy látszik nem volt ön inyőkre. Mivel vonhatta magára ellenszenveket?”

„Azt én nem tudom. Ritkán beszéltem vagy egygyel — nekem ők semmik voltak. Olyasminék néztem őket, mit csak távolról kell szemlélni; di- szes öltözetük s arczok elég kellemes volt a szem- nek, de én sem társalgásaikat nem bírtam megér- teni, sem arczyonásaikból valamit kiolvasni. Ha va-

val megköszönvén a szíves bizalmat, zajos élnzésé- között a gyűlést bezárja. Deután 4 órákor ju- talomosztásra gyűlt össze az érdeklőt közönség, mi- re a tárlat javára átengedett tárgyak elárverezése következett. Nem lesz felesleges megemlíteni, hogy ezen harmadik vándorgyűlésnek 176 igazolt tagja volt, tehát 54-el több, mint a Diosd-Szent-Márton- ban tartott másodiknak, mely tetemes gyarapodás legkedvezőbb kilátásokat nyújtja jövőre nézve is.

Nem szabad hallgatással mellőznünk azon szép kirándulásokat sem, melyekben főképen az intéző bi- zottság szíves és előrelátó gondoskodása folytán ré- szesülhettünk. Vajda-Hunyad festői szép várát a ta- gok legnagyobb része meglátogatta s a profán épi- tézetet e műemlékben gyönyörködött. Sok tartozás és újépítkezés történt ugyan már eddig is, de sze- rény véleményünk szerint, nagyobb erővel kellene a munkához fogni, hogy a létesítettek kellősen bi- zosittassanak a kedvezőtlen időjárás behatása ellen.

A vajda-hunyadi kirándulások még a vándor- gyűlés tartama alatt történhettek meg, mert a vár közelsége ezt megengedte; több időt, egy egész na- pot, a petrosényi út igényelt, melyre a tagoknak alig harmadrésze vállalkozott. Hétfőn október 10- 5-én reggeli 5 órákor indult el az első erdélyi va- sut külön vonatja, mintegy 80 résztvevővel, közte számos szép hölgygel. Első kuzamosabb megállá- sunk a kaláni vasköbőnek volt szánva, hol mintegy három órányi idő alatt, az érdekes telepét egy otta- ni mérnök szíves vezetése alatt meglátogattunk. Va- ralja Hátazegen a társaság vállalkozóbb férfai a ren- delkezésre álló lowrykba — nyitott szenes kocsi- ba — szállottak át s a kissé szokatlan közlekedési eszközzel csakhamar megbarátkozva, nagy érdeklé- szemlélték Hunyadmegye klasszikus földjének szé- vidékét. Pujon új és valljuk be igen kellemes meg- lepetés várt a kőjutatókra, melyet Puj Zsigmond t. tagtársunknak köszönhetünk, ki nagymérvű sajt, sza- lámi és szilviorium készlettel megáztatott idejénket felfrissített. Nem is hiányzott a hálás palack- kö- szöntés és egyik másik társunk velős szavakban to- lomásolta a „tisztelt kőjvonal” őszint érzelmét.

E kedélyes intermezzo után mindinkább feljebb haladtunk a némely részletében meglező merészég- gel épített pályán, Erdély Semmeringjén, míg több kisebb-nagyobb alrguton áthaladva Bányiczt, illetőleg a Csetatye Boli harlangja nyílását el nem értük. A barlang közvetlen közelében magas mészsíkladomb emelkedik ég felé, maga a barlang nagy terjedelmű, több felső osztállyal bir, de a benne folydogáló pa- tak a járó-kelő léptelnek gyorsan határt szap és csak lovaszt enged eljutni a másik nyíláshoz, mely a vasuti töltéssel szemben mutatkozik. Néhány percz mulva Petrpsénybe érve, az egész társaság azon ki- csiny kocsiokon foglalt helyet, melyek a szón elszál-

lami jutott is fülembe abból, a mit „mondtak” és be- szeltek, nem sokat érttem vele s ajkai és szemök játéka épen nem segített rajta.

„Az a maga hibája volt s nem amazoké. X- ben sok szép és érzelmesdus nő van; oly nők, kik megérdemlik a farsadságot, hogy egy férfi szóbá áll- jon velők s kikkel én is egész gyönyörrel beszélge- ték; hanem maga soha nem bírt valami kellemes modorral; külsőjében nincs semmi olyan, mi képes legyen egy nőt szívélyességre hangolni.

Láttam már, midőn nagy társaság volt jelen, mint ált magabavonulva az ajtó mellett, inkább ar- ra gondolva, hogy nézzen, mint hogy beszélgesse, inkább észlelye, mint másokat mulattatva; láttam egy kártyajátszónál, eleinte dermesztő közönyvel, batoratlanul ülni, közpe felé zavarbaesőt figyelem- mel a végén sértő unatkozás kifejezésével arczán; azt hiszi, ez azon ut, melyen másoknak gyönyört szerzünk, vagy érdeket gerjesztünk magunk iránt? Nem és ha ön mindenütt népszerűtlenségnek örvend, ez onnét van, mert megérdemli azt.”

„Nem gondolok vele!” Tördelém hallkan, meg- vagyok így is elégedve.

„Nem igaz; ön nincs megelégedve. Látja, hogy a szépek mindig háttal fordulnak önnek, ez sérti s azért kigúnyolja őket. Ön valóban azt hiszem, hogy önre nézve mindaz, mi az életben kívánatos, vagy on, tisztesség, szerelem, örökre az maradj, mi a rókának a magasban függő szőlőfürt; feltéketi reá, vágyakozik utánna, de el nem érheti; szeme titalust” kinökökkel nézi, de ajka soha sem fogja érinteni; nem született arra, hogy lajtorját kapjon kéznél; tovább megy; azt mondván: „ugy is igen saványú nekem.”

(Foly. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

A tanár.

Regény.

Írta: Currer Bell,

Eyre Jane, Shirley stb. szerzője.

Huszonkettődik fejezet.

(Folytatás.)

„Nagyon jól beszéli mr. Hunsden; hanem mi- tán ezt a pontot tisztáztuk, beszéljünk más vala- biról. Mondjon valami újságot X. . . -ről? mi hír an ott?”

„En ezt még teljességgel nem tisztáztam, vagy galább van még egy pont, mivel tisztába akarok onni, mielőtt X. . . -be jutnánk. Hát ez a miss enobia (Zoraida szólék közbe) jó hát Zoraida — alóban férjhezment Pelethez?”

„Hisz mondtam már önnek — s ha pedig ekem nem hiszen, kérdeje meg a Szt. Jakab tem- lom papjától.”

„Es szíve meg van törve emiatt?”

„Az enyém? arról mitsem tudok, egészen jól zi magát s dobog mint rendesen.”

„Nó akkor érzelmei kevésbé tulfinomak, mint hogy feltettem önre.

Kemény, szívós jellemmel kell birnia, hogy ly csapást elkábulás nélkül fogadjon.

„Elkábulás? Miféle menykő ok lehetott az el- ábulásra, ha egy belga iskolamesterné férjhezmegy

litására szolgálnak és a bányapályán először a Deák Ferencz, továbbá a Lónyai bányához jutott. Győnyörködve szemléltek a természet pazar mennyiségben felhalmozott kincseit, a fekete gyémántokat és hosszas fáradságos gyaloglás után ismét a szénpálya segítségével Petrosénybe, onnan baj nélkül kedves ideiglenes otthonunkba Dévára visszatértünk.

E minden tekintetben sikerült kirándulás — melynek részletesebb leírása majd a tárczaíró, majda szakembertől jöhet — új babérlevelet fűzött derék intéző bizottságunk érdemkoszorújához. Fogadják e helyen őszinte hálaikkal kifejezését, azon buzgó fáradozásért, melyet nemcsak az alkalommal, hanem egész ottlétünk alatt úgy a gyűlés és tárlat ügye, mint igénytelen személynk iránt kifejezni szivesek voltak. E tekintetben az érdem oroszlanrészre kétségkívül a jegyzőt Sándor Miklóst illeti, ki már hetek óta minden szabad percét ezen ügynek szentelve, óta gondolat, szeretetreméltó tapintattal igyekezett azon, hogy a vándorgyűlés minden mozzanata — mennyire az tőle függött — a legszebben sikerüljön. Jutalmazza intéző bizottságunknak e derék tagját — ki szerényen visszavonulva mindenféle szerepléstől, melyre különben oly bő alkalom nyílt; mintegy látatlanul, észrevétlenül, mesés gyorsasággal végzé a vállaltakra nehezedő munkát — azon édes tudat, hogy vándorgyűlésünk minden tagja a lefolyt napok számos szép emléke között az ő nevének hálás kebelben maradandó helyet szentel!

Kivonat

a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara 1874 szeptember hó 12-én tartott XXXVI. rendes ülésének jegyzőkönyvéből.

(Folytatás és vége.)

6.) Az ipariskolák szervezésével megbízott külön bizottság a szervezési munkálattal annyira haladt, hogy az iskolákat a jövő hó folytán megnyithatni reméli. A kamara elhatározta a megállított tervezeti szabályok kinyomtatását; felszólítást intéz az illető testületek és hatóságokhoz, hogy a felügyelő bizottság tagjait válaszszák meg s ezen kívül nyilatkozzanak a jövőre a kamara és más testületek, mennyivel készek az ipariskolákat segíteni. Az iskolák megnyitásához más kisebb előintézkedések megtételére az elnökség felhatalmaztatik. A tanoncok létszámának nagysága által indokolt költségcsapóródás következtében a kamara a maga részéről 200 frttal kíván a fedezethez járulni s ezt a közlebről felterjesztendő költségvetésbe föl is veszi.

Az osztályulások által megvitattot s már elhatározott ügy volt a vasút-igazgatóságok azon kérése a miniszteriumhoz, a melyben a forgalom könnyítése céljából a határszéli államúton a vámkezelésben némi könnyítésekért folyamodnak. A kamara a kérést a közönség s főleg a kereskedelem érdekében egészen méltánylandóknak véleményezte, azonban a részletes kezelési szabályok megállítása végett a már rég megígért s a birodalom mindkét felét képviselő vegyes bizottság összehívását tartja szükségesnek, a mely az itt fennforgó fiskális, valamint forgalmi érdekek közt az ellentétet leginkább képes kiegyenlíteni s a vasútigazgatóságok által ajánlt németországi vámkezelés elveit méltányolni. Azt azonban a kamara nem pártolhatta, hogy a vasút-vállalatok a posta-intézethez hasonlóan immunitásban részesüljenek — mint az igazgatóságok kívánják — hogy t. i. visszaélések esetén a vállalatok ellen nem, csupán a visszaélést elkövető hivatalok ellen lehessen pert indítani. A vállalatokat fel nem lehet menteni azon felelősség alól, hogy hivatalnokait megválasztásánál és a szerelésnél a kellő figyelmet mellőzzék.

Az első nemzetközi szabaddalmi congressus határozataira, a nagymélt. keresk. miniszter ur felhívása folytán, a szakosztály meghallgatása után következő véleményezést hagyott helybe az ülés:

A határozatok első pontja azon elvet mondja ki, hogy minden civilizált ország törvényhozásának védelme alá kell venni a találmányokat és pedig ezek tökéletes nyilvánossága tétele mellett s ennek indoklásául fel van emlíve, hogy tenni kell ezt, mert a mivel nem lehet jogerőre a szellemi munka védelmét követeli;

mert ez az egyetlen gyakorlati hathatós eszköz a technikai eszméknek idő pazarlása nélkül és megbízható módon közönségre juttatására;

mert a szabaddalmi védelem a feltaláló fáradságát jutalomban részesíti s újabb feltalálásokra ösztönöz;

mert azon országok nagy hátrányt szenvednek, a melyek szabaddalmi törvényeivel nem bírnak, miután a tehetséggel bíró erők oly ország felé fordulnak, a hol munkájuk törvényes védelemben részesül; és végül

mert a találmány kötelező nyilvánossága tétele mellett azon idő és pénzbeli áldozatok, a melyekbe kerül a találmány életbeléptetése mindez országban, jelentékenyen csökkennek, és mert ez által megszűnik a gyártás titka, a mely a technikai fejlődésnek legnagyobb ellensége.

Összehasonlítva ez elveket a hazánkban gyakorlatban álló szabaddalmi rendszabályokkal, a melyek az 1852 augusztus 15-ki cs. nyitparancson, s az ezt szentesítő 1867 XVI. t. cz. 16. szakaszán alapulnak, csak abban látunk előrelépést, hogy míg nálunk a találmány titka a feltaláló kívánsága szerint

megőrizhető vagy nyilvánosságra hozható, a congressus a feltétlen nyilvánosságot öhajítja és pedig a felhozott indokok két utóbika alapján.

Nem habozunk kijelenteni, hogy mi is készséggel járunk e nézethez, mint a mely a találmányt a technikai fejlődés útjából ki nem veszi s a feltalálót még is kellőleg védni képes jogai érvényesítése körül. A szabaddalmi törvény ratiójánál tehát ez elv érvényesítését öhajítandónak tartjuk.

Annál kevésbé érthetünk egyet a II. határozat a.) pontjával, a mely a szabaddalom megadását előleges vizsgálattól öhajítja függővé tenni, ha ez a vizsgálat arra kíván terjeszkedni, nehogy a találmány már más kiváltságolt találmánnyal összeitközébe jöjön.

A jelenleg érvényben álló nyitparancs 17. §. sokkal helyesebben azt mondja ki, hogy a szabaddalom megadásánál a találmány újdonságára vagy hasznosságára nézve semminemű vizsgálataknak sincs helye, s ez okból a kormány ez irányban semmi jóatállást magára nem vállal, hanem a szabaddalmat a kérvényező veszélyére, kárára és költségére adja meg.

Eltéktve attól, hogy vizsgálat a congressustól kívánt értelemben csaknem a lehetetlenséggel volna határos, mert a kiváltságok ezreit kellene összehasonlítani, oly számos tagu és sok oldalú bizottságot kívánna, a melyeknek fenntartása témérdek költségbe kerülne, a kérések ellátását hosszadalmassá tenné, a még sem nyújtana teljes biztosítékot arra nézve, hogy a megadott kiváltság nem ötközik régebbi jogokkal, a miből aztán az az anomalia keletkezhethet, hogy a jogserést maga a kormány követné el.

A rendszeresen nyilvánosságra hozott s az illető helyeken mindenki által megtekinthető szabaddalmi jegyzőkönyvből minden feltaláló meggyőződést szerezhet magának arról, hogy találmánya valóban új s olyan-e, a mely mások szabaddalmába nem ötközik? Másfelől a kormány figyelme a szabaddalmi kérés tárgyalásánál tovább nem terjedhet, mint az előszabott formálítások s annak megítélésére, hogy a találmány nem tartozik azok közé, a melyekre (a 2. §. értelmében) általában szabaddalmat nem nyerhetni.

Ennélfogva kénytelenek vagyunk a congressus határozatától eltérőleg a jelenlegi elv fenntartása mellett nyilatkozni.

E pont egyébiránt még egy másik s valóban helyesnek mondható eltérést is tartalmaz, a mennyiben a szabaddalom megnyerésétől a külföldiek sem kívánják elzárni és pedig minden feltétel nélkül. A nyitparancs (3. §.) szerint a külföldi találmány csak akkor élvezhet nálunk szabaddalmat, ha annak előállítás a külföldön is szabaddalom által van védve. Miután pedig nem minden országban létez szabaddalmi törvény, a technikai előmenetel, valamint a saját hazánk érdekében károsnak tartjuk, ha az ily találmány a védelem biztosítása hiányában talán nem lenne érvényesíthető.

A b. é. c. pontokban kifejezett öhajítások, hogy a szabaddalom 15 évre kiterjeszthető, a díjak mérsékeltek s fokonként növekvők legyenek, a nyitparancsban teljesen méltányolva vannak, hasonlóan azon öhajítás is, (c. és e.) hogy a szabaddalom nyilvános tudomásra hozassék és hogy a szabaddalmi levéltárba mindenki utánnézhessen a meglevő szabaddalmak leírásának, miután ez most is megtörténik s nemcsak a miniszteriumnál vezetett jegyzőkönyvekben nézhetni utána, de a kereskedelmi kamarák is megkapják a szabaddalmak jegyzékét, itt legfeljebb azon értelemben pártolhatnók a congressus határozatát, hogy a szabaddalmakról szerkesztett jegyzékben, miután a titoktartás eliesik — a találmány részletesen le legyen írva.

Az f. pont oly törvényes intézkedést ajánl, a mely szerint a szabaddalom-tulajdonost rá lehessen venni, hogy találmányát, a közérdek szempontjából, megfelelő díjazás mellett, komoly versenytársaknak használatra engedje át.

E nézetet szeretnők volna határozottabban körvonalozva látni, mert így fogalmazva nagyon nehéz mellette vagy ellene szólni. E határozat olyformán hangzik, hogy a találmányt a közérdek szempontjából ki lehessen sajátítani. Ha a congressus is így értelmelte, szükséges volna lehető határozottsággal kifejezni azon közérdekű szempontokat, a melyek ily esetben alkalmazhatók, a mi nézetünk szerint csaknem lehetetlen, ha a nyitparancs 2. §-e érvényben marad, a mely már a priori kivieszi a szabaddalmazás alól azon találmányokat, a melyek e szempont alá eshetnek. Továbbá nem tarthatjuk helyesnek azon nézetet, hogy az ily kisajátítás a versenytársak javára történjék, inkább értenők azt, ha maga az állam váltaná meg az ily közhasznú találmány szabaddalmát s a közönség szabad használatára bocsátaná. Végül a megfelelő díjazás fogalma oly relatív, hogy annak vagy nem lehet practikus értelmezése, vagy csak épen kényszerítő kisajátítás útján kivihető. Különben is e határozat a congressustól is, hangsúlyozott elvével a szellemi munka védelmének össze nem férkeztethető. Ez okból mi nem pártolhatjuk.

Összefügg ezzel a g. pont azon határozata is, a mely a szabaddalom érvényben maradását még ama esetben is követeli, ha annak gyakorlata megszűnt, feltéve, hogy az illető országnak lehetőség van nyújtva arra, hogy a találmányt megszerezze s alkalmazza. E helyett bátrak vagyunk a nyitparancs 29. §. a pontjához ragaszkodni, a mely a méltányos igények-

nek eléggé megfelel, mert a szabaddalom-tulajdonosnak csekély költséggel módot nyújt e szabaddalom érvényben tartására.

Feltétlenül pártoljuk a III. határozatot, a mely a szabaddalmi törvények egymástól nagy eltérése mellett azon öhajítás fejezi ki, hogy a kormányok e tekintetben egy érteleme jussanak s egyöntetű törvények hozatalát eszközöljék.

A bécsi kereskedelmi és iparkamara indítványát, a mely az ünnepek leszállítását és szabályozását tárgyalja, a kamara annyival inkább pártolandónak hitte, mert hazánkban az ünnepek számát a kettős naptár még nagyobbá teszi s ehez járulnak a rossz országos vásárok, a mely a népet a különben sem nagyon kedvelt munkától elvonják s a közvagyonosodás kárára korhelységre szoktatják. Ez ügyben részéről is feliratot határozott a m. k. miniszteriumhoz.

A költségvetés 1875-re a tavalyi magasságban, 5080 frttal és az ipariskolákra 200 frttal szaporítva — összesen 5280 frttal a kamara-törvény 26. § értelmében, felterjesztetni határozott.

Arnim gróf elfogatásához.

Igen pikáns részleteket olvashatni a „Tages Pr.“ berlini tudósítjának e nagy feltűnést okozott ügyre vonatkozó levelében. A tudósító szerint Bismarcknak nagy okai vannak tüzzel vassal visszakövetelni Arnim grófhöz intézett leveleit, melyek bizalmas hangon lévén tartva, azokban a német császár és az orosz diplomácia vannak csúfítva. Vilmos császár korlátozottságáról oly passzusok fordulnak elő a Bismarck leveleiben, melyeket az említett lap az öreg német uralkodó iránti tiszteletből el akar hallgatni.

Mi az orosz diplomáciát illeti, Bismarck a most visszakövetelt levélben nevetséges alaknak tüntet fel Gortsakoff herceget. Igen komikusan adja elő Bismarck, állítólag, e bizalmas leveleiben, hogy midőn ő Szt.-Pétervárott porosz követ volt, mennyire sikerült neki meggyőzni Gortsakoff orosz külügyért arról, hogy ő (Bismarck) Gortsakoffnak tanítványa, hogy az ő iskolájából merítette a diplomáciai bölcsességet s hogy neki köszönheti minden diplom. sikerét sat.

Mindez arra való lett volna, hogy megértesse Arnim gróffal, miszerint ez is úgy tegyen Párisban Thiers-rel, kinek hiúsága általánosan ismert, hogy így hizelegve neki, megnyerje őt Bismarck egy kalandos tervének, mely sem több sem kevesebb, mint az, hogy Németország hajlandó beleegyezni abba, hogy Franciaország visszakapja Elaszt és Lothringiát s hogy meghódítsa Belgiumot is, de csak úgy ha Franciaország (Anglia és Oroszország ellenében) szoros szövetségbe lép Németországgal, hogy annectálja Hollandiát és Dániát.

„Ez kissé kalandosan hangzik — jegyzi meg a levelező — de vajon ki tudta volna megkülönböztetni 1865-ben Bismarckban az államfért a kalandortól?

E tudósító azon nézete mellett ránt kardot, hogy Arnim grófnál nem a párisi német követség levéltárából elveszett hivatalos okmányokat keresnek, hanem épen ily bizalmas hangon tartott Bismarck-féle leveleket a melyekhez pedig minden követnek (másolatban legalább) joga van, hogy azokkal szükség esetén magát tisztázza és netalán megtámadott becsületét védelmezhesse.

A merő lehetetlenség, hogy Arnimon a levéltárban számozott és onnan elveszett okmányokat kereshessenek, mert minden követ, ha állásáról elmozdították, a diplomáciai levéltár tudójának jegyzőkönyvileg átadja. Ezt megtette Arnim gróf is, mert a levéltár hivatalos formában átadta tudójának: Hohenlohe-Schillingfürst hercegnek; legalább feltéhető róla, hogy ezt nem mulasztotta el. De minek is hozott volna magával számozott és eredeti okmányokat, mikor azokat könnyen lemásolhatta? Az minden esetre felderítésre váró körülmény, hogy az okmányok, a Bismarck által keresett okmányok, Arnimnak Párisból távozása előtt vagy azután veszték-e el, ha már egyáltalában a levéltárból elveszett eredeti okmányokat keresnek.

Mint az említett levelező írja, Bismarck egy agent provocateur által, ki Ausztria-Magyarországban is üzte mesterségét, tudta meg, hogy Arnim gr. nem semmisítette meg — mint szokás — a német birodalom kancellárja által hozzá bizalmasan irt in-structiókat és leveleket, s itt csak ezekről lehet szó, csak ezek miatt csútkák el Arnimot.

Ezen körülménnyel természetesen szemben áll a „Nordd. Allg. Zeitung“ ama félhivatalos és általunk is már közölt állítása, hogy itt nem levelekről, hanem hivatalos okiratokról van szó.

A „Post“ szerint az okmányok, melyekről az Arnim-ügyben szó van, három osztályra oszlanak. Az első osztályba tartoznak azok, melyek Arnimnak követi állásra való alkalmaztatására, fizetésére és vagyoni viszonyokra vonatkoznak. Ezek ki voltak zárva a házmozgásból. Másodszor olyanok, melyeket Arnim személyes igazolás végett magánál visszatartott s habár azok birtokában van, azokat kiadni vonakodik. A harmadik osztályba tartozó okmányok discret természetűek, ezek száma a legnagyobb, s ezek hollétéről nem akar felvilágosítást

adni Arnim. Valamennyi okmány folyó számmal van ellátva.

Mint Berlinből távirják, az elveszett okmányok száma 70, melyből Arnim 14-et már visszaadott. — Az elővizsgálat még mindig foly. Számos tanu hallgattatott ki. A német császár Baden-Badenben adta beleegyezését Arnim elfogatásához, miután az egész ügyet három magasrangú hivatalnok fejtette föl az uralkodó előtt.

TANÜGY.

A kolozsvári állami tanítóképezde.

Vettük a kolozsvári tanítóképezdének értesítvényét az 1873/4-ik évről; s a legfontosabb adatokat a következőkben közöljük belőle:

Helyiség.

A képezde helyisége az úgynevezett kétviz. közti városrészben van: a gr. László László-féle tel. 2 hold és 1310 ölnyi területtel. A rajta levő földszinti épület nem ezen célra lévén építve, igen szűk. Ebben van a gyakorló iskola tanítójának lakása, a tanterem és egy pár kisebb szoba.

Nincsenek: igazgatói iroda, tanári gyűlések szobája, közös zeneterem, melybe a zongorák együtt elférnének, egy rajzterem, a könyvtár és természet-tani s más tanszerek számára egy kis muzeum-szoba, vegytani konyha, s egy közös nagy terem, hol az összes tanuló-ifjuság elférne a vegyes dalárda énekpróbái megtartására.

A 3-ik osztály beálltával hely szűke miatt a gyakorló iskolát más telekre kellett költöztetni. Jelenleg ideiglenesen a Vesselenyi-féle telken van, melyet a város a tanítónő-képezde számára ajánlott fel.

Önképzőkör.

A képezde mindhárom osztálya önképzőkörre alakult a tanév elején, október 18-án tartott alakuló közgyűlésében titkos szavazással megválasztá tisztviselőit.

A kör gyűléseit szombaton délután 2—4 ig tartotta mindig valamelyik elnök vezetése alatt. A gyűlések tárgyai voltak: szavallatok, eredeti vagy fordított, verses vagy prózai művek felolvasása, megbirálása. A tanév folytán beadott összesen 78 munka, melyekből 24 pályamű volt a koronként kitűzött pályadíjakra: A művek közül elfogadott 10 pályamunka és 14 rendes dolgozat, melyeket szerzőik a kör emlékkönyvébe írtak be. Az emlékkönyv a képezde könyvtárába tétetett.

Az önképző-kör a 3 év előtt megalapított könyvtárát kéregetés, gyűjtés, ajándékozások és a kör pénztárából tett vásárlások által gyarapíttatta. Jelenleg áll a könyvtár 164 munkából. Ugyancsak a köri pénztárból rendelt 3 lapot.

Az önképzőkör minden tagja köteles volt a képezdei dalárdának is tagja lenni. Alakuló gyűlésében megállapította alapszabályait, megválasztá tisztviselőit.

Gyakorló-órak hetenként rendszeren kétszer (pénteken és szombaton 4—5-ig) tartattak a zenetanár vezetése alatt. A lefolyt tanévben rendezett a dalárda két előadást.

Segélyezés.

A képezdében sem benlakás, sem közétkeztetés nincs, a helyiség szűk volta ezt jelenleg nem enged meg. A növendékek folyamodványok mellé csatolt szegénységi bizonyítványaik alapján az igazgató tanács ajánlatára a nagyméltóságú vallás és közoktatási minister ur által állami segedelemben részesítették és pedig személyenként 170 frttal, mely összeget 10 hónapból álló szorgidőn havonkénti részletekben osztott ki utólagosan és pedig szálláspénz czimén 3 frt. köztartási segély czimén 14 frt.

Hogy a tankönyveket mindjárt a tanév kezdésén beszerezhessek, az igazgató kezességére T. Demján László könyvtáros ur szives volt kiosztatni a növendékek közt minden szükséges tankönyvet, melyek nek a havonkénti segélyösszegeből vonatott le — 1 frtjával. A kik magokat a segélypénzre érdemtelenné tették, azoknak tankönyveik ára a felfüggesztett segélyösszegeből azonnal levonattott, stipendium többi része pedig benntartatott. Az állami segély felfüggesztése az igazgató tanács elől terjesztetett.

Statistikai összeállítások.

1) Felvétel.

Az I-ső osztályba felvétellel folyamodtak 37 mind állami segedelemre; felvétetett 30. — Ezközül visszamaradt a gymnasiumban 4, helyök utólagosan felvétetett más 2.

Volt tehát a tanév megkezdésekor az I. osztályban 28 növendék, a kik többnyire a gymnasium alsóbb osztályaiból jöttek.

A tanév végén volt az összes létszám: 69, és pedig az I. oszt. 27, a II. 22, és a III. 20 növendék.

Gyakorló iskola.

A 4 évvel ezelőtt megnyitott gyakorló-iskolában volt 3 osztály a lefolyt tanévben. Tanulóin létszáma: I-ső oszt. 13, II. oszt. 11, III. oszt. 1 összesen 36.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Budapesten octob. 10. 10. ó. — p. d. e.
Érkezett, octob. 10. 10. ó. 5 p. d. e.

A királyné tegnap, a fővárost nem érintve, Gödöllőre érkezett. A bajor anyakirályné tegnapelőtt a katólious hitre áttért Hohenschwan-genban.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, oktob. 10. 1874.

Lapunk t. előfizetőit tisztelettel kéri a kiadóhivatal, hogy a következő évnegyedre előfizetéseiket idején megtenni sziveskedjenek, mivel fölesleges példányokat nem nyomathat.

— **Ferdinánd császár** egy Prágából érkezett távirat szerint e hó 9-én délből oda megérkezett, javult egészséggel s tetemesen megerősödvé.

— **A helybeli gyermekkertész-nő-képezde** felvételi vizsgálatai f. hó 6—7-ik napjain tartattak meg. 14 jelentkező közül az első osztályba felvételtek 12, kik a felvételi vizsgát jó sikerrel, néhányan kitűnő eredménnyel tették le. A felvett tanítványok közt vannak olyanok is, kik az állami tanítónő-képezde 3 évi tanfolyamát jó sikerrel végezték. Annak, hogy a szegénysorsu, de művelt leányok ezen intézetbe kívánják magokat felvétetni, nem csak azért örülünk, mert a nők kiválóan a kisdednevelés gyakorlására vannak hivatva, de azért is, mert ezen intézetben csak néhány tanítvány részesítették csekély anyagi segélyben s így a jelentkezők bizonyára nem az ingyenes eluttatás reménye által ösztönözöttek a belépésre. Egyébként reményleni lehet, hogy az oly hasznos gyermekkertek és kisdedóvodák már a közel jövőben Erdélyben is mindinkább elterjednek s az intézet tanítványai jó állomáshoz jutnak. Jelenben már Sz.-Udvarhelyen, Dálnokon, Zilahon, K.-Vásárhelyen és Zágónban fejtenek ki áldozatkész erélyt gyermek-kertek létesítése érdekében.

— **Egy magyar iskola**, mely bizonyítványait német nyelven állítja ki! Nem kell ezt messze keresni, mert itt van ez kincses Kolozsvár városában a piac közepén. Főntartja a helybeli rom. kath. egyház s ha jól tudjuk, még a városi segélyből is juttat számára. A germanisatio e fészket az 50-es évek óta „a Bartha kisasszonyok iskolájának” nevezik. Felügyelője: főtisztelendő Lónhard Ferencz ur. Volt alkalmunk közelebből több példányt látni a kiállított bizonyítványokból (az egyik 1874. aug. havában adatott ki) s a szövege mindenkinek teljesen német s a felügyelő ur is, a kolozsvári magyar katolikus egyház pecsétje mellé, németül írja oda a nevét, emigy: „Franz Lónhard Abt. Pfarrer m. p.” Az egyház consistoriuma aligha tud valamit e botrányos eljárásról, mert ősmert hazafiságáról f. l. se merjük tenni, hogy helybenhagyásával történhetnék ilyesmi. Reméljük, hogy ha tudomására jön, nem fogja jövőben e szegény-foltot eltűnni magán s tudtára adja a felügyelő urnak, hogy egy magyar kath. főpapnak a magyar nemzetiséggel szemben minő kötelességei vannak.

— **A külmagyarutezai sz. Péter egyházának** holnap tartandó új felszentelésére nagy előkészületek folynak. Ez alkalommal lesz először hallható az új orgona, melyet Kézdivásárhelyről Kolonits építtet s szakértők véleménye szerint ez a legjobb hangzású orgona egész Kolozsvárt.

— **A turf bajnokai** előtt a verseny-pálya tegnap nyílt meg — még pedig mint előre látható volt, nem a legkedvezőbb kilátások között. Az egyboltozatot egész nap komor felhők szegélyezték s a remény napsugáros öröme csak a versenypálya győzelmes hőseinek arcán villant föl. A közönség egy része a szegleteken pirosuló falragaszok daczára mit sem tudott a versenyről s a megjelentek számát is alig tehetni 200-ra. A pályók és zártcsék sorok mint egy elhagyott amphitheatrum csaknem üresen állottak s csak az első sorban láttunk az arisztokracia hölgyvilágából néhány alakot ülni. A kik azonban megjelentek, a kissé zord idő mellett is jól érezték magukat s valódi érdeklél kísérték az egyes futamok mozzanatait — noha utóbbiak is eredmény tekintetében az előző éveknek messze mögötte maradtak. A verseny futtatás a hölgyek díjával nyílt meg, 1 és fél mérföld távolságra. Br. Wesselényi Béla „Donna”-ja és gr. Bethlen Sándor „Cibla”-a szálltak ki a sakra a hölgyek által kitűzött díszes tisztelet-díjért. Elsőnek érkezett a célhoz kitűnő sportmann gazdájával báró Wesselényi Béla „Donna”-ja. A második futam 2 mérföldre a 300 darab aranyra történt. Most is két 10 mérföldes futam a pályakoszoruért, u. m. br. Wesselényi Béla „Etelka”-ja és gróf Bethlen Sándor „Harizs”-a. Nyertes lett Etelka, mely 5—6 löhosszal előzte meg versenytársát. Legérdekesebb látványt nyújtott a földesek versenyé, melyre száz forintot tűzött ki báró Wesselényi Béla. Öt lóra termett magyar léptet sorompóba a pályadíjért. Egyik Rozinántján már jár száz lépésnyi futam után elmaradt, de a többi annál merésze-

ben vágatott előre, legelő egy alig 14—15 éves suhanczezdén, ki a céltól alig pár ölynyire leszedült lováról s így csak e véletlen körülmény folytán jutott a 3-dik díjhoz. Az első, 50 frtot, Valler Gábor, a második, 30 frtot, Pálfi András, a harmadikat, 20 frt díjat pedig Czifra József nyerte. A paprika versenyre br. Wesselényi Béla egyedül jelentkező, az általa kitűzött versenydíjt könnyű szerrel visszaszerezte. A 200 darab aranyra hárman futattak u. m. br. Wesselényi Béla Boulotte-val, gróf Festetich Pál Kedvencezel és ifj. gr. Almási Kálmán Woodnymphje el. Két löhosszal nyertes lett ifj. gr. Almási Kálmán Woodnymph-je, gr. Festetich Kedvenceze ellenében, mely utóbbi a tét- és bánatosszeg felét nyerte. A nap hőse tehát ez alkalommal is báró Wesselényi Béla lett, ki szívvel lélekkel buzog a nemes pályán s nemcsak kitűnően idomított lovaival lép a küzdőterre, de áldozatot is hoz, hogy a verseny érdekét fentartsa és fokozza.

— **A kolozsvári nemzeti színház** műsorozata 1874. október hó 11-től október hó 26-ig. Vasárnap 11-60 Ripacsos Pista dolmányb. b. sz. 10. Hétfő 12. Othello b. sz. 11. Kedd 13. Troubadour b. sz. 12. Szerda 14. Száz szűz b. sz. 13. Csütörtök 15. Társaságból b. sz. 14. Péntek 16. Jótékony adógyelet előadása szünet szám 2. árvaház javára. Szombat 17. Csók b. sz. 15. először. Vasárnap 18. Fokról fokra b. sz. 16. Jövő heti előkészületek kijelöltek: Hétfő 19. Fekete dominó b. sz. 17. Kedd 20. Trapezunti hercegnő b. sz. 18. Szerda 21. Uriel Acosta b. sz. 19. Csütörtök 22. Dinorah b. sz. 20. Péntek 23. Javotte b. sz. 21. Szombat 24. Didier vagy a késő szerelem b. sz. 22. Először. Vasárnap 25. Vén baka b. sz. 23. Segédarabok Csók, Fog ház, Romeo. Operák és operettek: Nabucco, Arany chignon. További előkészületek kitűzettek Egmont gróf, Nagyanya, Tartuffe, Fősvény.

— **Mikor lesz a szüret?** A városi tanács falragaszok által értesíti a szőlőbirtokosokat, hogy közpásztorklás alatt álló szőlőikben Gálnapja, vagyis október 16-ika előtt, 25—50 frtig terjedő pénzberség terhe alatt, ne szüreteljenek. Így hát a szüret hegyeinkben csak e hó 16-ika tájban veszi kezdetét.

— **Ezüst menyegző.** Somogy megye derék főispánja Jankovich László október 5-én álta meg boldog házasságának 25-ik évét. Szőlős-Győrökön tartott az ezüst lakodalmot, mely nagy lelkesedéssel ünnepeletett meg. Délelőtti templomban mise tartatott, délből nagy ebéd volt. Este roppant lelkesedés volt. Az egész város pazar fényben uszott, mindenki talpon volt és a fátylýménetet kísérté. A zene és dal fölvaltva zengett és hirdeték az ünnepély magasztosságát. Több beszéd is tartatott. A fátylýménetet a főispánhoz ment, hol az udvarban görög tűz emelte a fátylák világát. Ezután a menet a vásártérre ment, hol táncz, bor és jó kedv töltötte be az éjt.

— **Hunyad megye** értelmisége és a cs. kir. czim. Hunyad megye értelmisége az állam hivatalnokait ma is cs. kir.-nak czimezi. Bizonyítékul szolgáljon a következő meghívó, mely a „Ref.” szerkesztőséghez beküldetett: „A hunyad megyei öngyület és a dévai önkéntes tűzoltó-egylet által f. évi október 3-án Déván, a nemzeti kaszinó termében tartandó jótékonyezélu tánczvigalomra X. cs. kir. bányanagyot, hivatalos társait és családjaikat tisztelettel meghívja a rendezőség.”

— **Oskolaszentelés** Szeiczban. Egy zürichi magánlevélből vesszük ki a következőket. Zürichnek egy előkészítése: „Enge” most épített egy új elemi iskolát 400 ezer frankon, (lehet vagy 4—5 ezer lakósa) és ezt az új iskolát szentelték be a mult héten; a délelőtti szentelés nem birt semmi különöséggel, hanem annál érdekesebb az erre következő mulatság. Délután 1 órakor indult ki az iskolaházból egy nagyszerű menet, jelképezve a négy évszakot; legelő a tavasz; mint legérdekesebb csoportokat, a következőket említem meg: egy óriási bokréda, a melyet négy törpének öltöztetett gyerek vitt rudon a vállán; azután egy paraszt lakodalom, farsang, virágárusok stb., legmeglepőbb látvány volt a virágkirálynő: a leggyönyörűbb virágokkal díszített trónusán, rózsaszín ruhába öltözve, egy nagy széles szekéren az egész nagyon izletesen elrendezve. Nyár: legelő Ceres kalászkokkal díszített trónon, a kezében sarlóval; utána jöttek a turisták p. o. egy angol, hosszú szőke szakállal, fehér cillinderrel, egy számár hátán ülve, még pedig hátál előre, hogy a számár farán kiterjesztett térképről magát tájékozhassa; azután a csónakegylet, tornaegylet, aratásról hazatérő munkások stb. stb. Össz. elől Bacchus egy hordó tetején, párducz bórral, kezében pohár, körülte szőlőlombok és fűrtök; utána a kádárok egy másik szekeren a hordókat szorongatták; azután jött egy eke, mint a szántás képviselője, utána egy vető ember; ezek után a hazatérés az alpokról: egy csoport marha virággal, kolomppal, haranggal feldíszítve; juhászok stb. Végül a tél: Elöl a télikirálynő hóféhérben, zuzmarás havas fenyőktől körveve (a havat természetesen pamut helyettesítette); utána egy nagy egylovas szán (kerekeken), favágók, vadászok, karácsonfa, gyermekbál, s végül egy nagy hóember természetesen szintén pamutból. Záradéknál a francia szolgálatban volt vajcei gárda léptetett. A választékos izlést, a csinos costume-öket leírni nem lehet. Természetes, hogy minden szülő maga costumeirozta gyermekét; mindennek daczára ez ünnepély belekerült legalább 10,000 frankjába a köz-

ségnek; mert a menet visszatérte után még bál, és te tüzijáték, banquette stb. Fővetkezett; azonkívül egész este az iskolaház ki volt világítva. Hogy mennyit adnak itt az iskolára, gyerek mulatságra, egyáltalában a nevelésre, azt ez egyetlen példa nem képes eléggé kimutatni; hol vannak még a vizsgákkal összekötött gyermek-mulatságok, gyermek lövésznepélyek, apró kirándulások stb.

— **Háromszék** Hilib községéből egy ottani lakós Balog Ádám körülbelül 10 nap előtt hirtelen eltűnt. Neje, sógora és fia kérdőre vonatván, azt felelték, hogy az eltűnt Moldovába ment, míg végre mult csütörtökön hulláját egy szomszédos kutban föltalálták. A vizsgálat rendén aztán kiderült, hogy az öreg erőszakos halállal mult ki. A gyilkosság gyanuja az elfogott családját terheli.

— **Orosz** hadseregi statisztika. Az orosz hadseregnél a jelenleg főállók állományi előírányzat értelmében kellene lenni: 656 tábornoknak, 3998 törzstisztnak, 24,490 főtisztnek s 8151 a hadesapatonknál szolgáló hivatalnoknak; tetteleg pedig van a folyó évi angusztnus 13-áról szóló kimutatás szerint: 718 tábornok, 4464 törzstiszt, 20,399 főtiszt és 7298 hivatalnok, következésképpen a hégaz a főtisztekben még mindig jelentékeny azaz 3473 főtiszt állomása betöltetlenül áll, önkénytesekben pedig a biány aug. elejével 9443 főre rugott. Az altisztek és közkatónák mostani létszáma pedig 779,154 emberből áll, ezek között kerek számmal véve 113,000 új katona, 23,000 zenész s 9100 (ordenanc) parancsór. A hadseregbeli kincstári lovak létszáma, a kozák lovaságát bele nem érve 72,414 főre megy — hiány 3305 — és pedig 46,437 sorhadi (sztrojevij) 10920 tűzéségi s 15,057 teherlő.

— **Bismarck és Mantuffel.** Azután, hogy Arnim gróf elfogatott és a berlini városi börtönbe záratott, a berlini főparancsnok: Mantuffel, kit nem egyszer emlegettek Bismarck utódául, egy társaságban, mint a „Tagespr.”-nek írják, így nyilatkozott volna Bismarckról: „Nem rég egy érseket zárt el, utána legközelebb egy nagy követet, most már csak egy magas rangú katona hiányzik a gyűjteményből. Erősen hiszem, hogy most rajtam a sor.”

— **A szőlő savanyu.** Nagy Sajóban nem rég egyik éjjel, több férfiuból álló társaság étvágyat kapott a szőlőre s e vágyuk lecsalítására természetesen oda rándultak ki, a hol feltalálták a mit kerestek, nem tekintve, hogy ki mondja azt magának. A szőlőpásztor azonban keresztet vont számításaira s emberies szándékukban meg akarta akadályozni őket; a mi kalandoraink azonban sokkal bátrabbak, hogy sem többen egy előtt meghátráljanak s egész elszántsággal megtámadták a pásztort. Ez azonban nem volt egyedül, mert puskája is volt s a puskában töltés is volt, a gazdának pedig bátorsága is volt, s ez összesen egy lövést tett ki, mire az ellenség bátorsága is lábrakapott s gazdáival elszaladt. Itt azonban csak az futott, a ki tudott és egy szerencsétlen oláh nem tudott, mert a lövés halálosan találta. Egy özevgy és két árva siratja férje és atyja bűnét.

— **Don Carlos** ugyan nem lövetett agyon, de helyette Tristani, a karlista főnökök egyike halt meg, tüdővészben. Ez egyike volt a legvérengzőbb és legkannibálabb természetű rablófőnököknek, kinek halála bizonyára sok ártatlan életet mentett meg. Hajdanában rablásért el is volt ítélve.

— **Medgyesen** ifju kereskedők s iparosok önképző egyletet alakítottak. Az egylet célja tagjainak kiképzése, mely utóbbinak előérére dalestélylyel összekötött társas összejeveleteket tartanak. Az egylet tiszteletbeli, pártoló és rendes tagokból áll, kik havonként 25 frt fizetnek.

— **Beküldetett.** A kir. bíróságok most tanácskoznak javában, hogy az igazságügyi miniszter urnak javaslatot tegyenek a törvényszünetek behozatala iránt. Miután, a gyergyó-szék-miklósi kir. törvényszéknél, a hivatalos tisztj névtár adatai szerint csak is 3 bíró van alkalmazásban s e törvényszék elnökét — szájában virággal díszítve — ez év nyarán s most is utcainkon tiszteleteljük, úgy látszik, hogy azon kir. törvényszék a törvény-szünet kérdésén immár tulesett s magát a pesti törvényszék által javasolt „szükség-tanács”-csá pompásan át is alakította.

— **Megusztaltolt** tolvaj. Algyőn tartozkodik egy hirhede csavargó, a k nappal a templom küszöbén mint koldus üldögél s forgatja szemeit, éjjel pedig a legtüzesbb tolvaj. Tiszteséges neve Viski Jóska. Hogy mily megrögzött tolvaj, bizonyítja az, hogy már számtalanszor rajtaérték a lopásn s olykor félholtra verték; egy ilyen exekució alkalmával vesztette el egyik szemét is. Hanem a tolvajág iránti nemes hajlamot ne a tudták kivenni belőle. Még ugy azonban soha sem járta meg, mint a napokban. Egy éjjel ugyanis kirándulást tett az algyői kántortanító kertjébe, a hol különösen a méhestette célba; a gáda azonban észrevette a hivatlan látogatást s rárontott. Viski Jóska azonban még elég korán megsejtette a közeledő veszedelmet s a kerítésen keresztül megugrott. A kántor azonban utána nyomába. A tolvaj érezte, hogy üldözője gyorsabban lábokon jár s hogy alaposan kitérjen előle, nekiszaladt a Tiszának s beleugrott. A kántor azonban nem tévesztette el szemeit elől s a parton kísérté, a mint uszott lefelé. A jómádár jó hosszú uszás után egy malomhoz ért, a hol már kifáradva megfogód-

zott. A felbőszült molnárt kérte, hogy a tolvajt fogja ki. A szót is fogadott, kihuzta a fátadt csavargót s csolnokon partra szállítá erélyes üldözője lábához, ki aztán ugy helybenhagyta a mint csak birta. Hanem azért Viski Jóska mégis csak tolvaj marad.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás

a tordai kisegítő pénztár-egylet 1874. sept. havi üzlet forgalmáról.

Bevétel:

Pénztár maradék angusztnusról 6231 frt 04 kr. havi rendes és rendkívüli betét 6549 frt 89 kr, könyvdij 12 frt — kr, kamat, provisio és váltódij 1452 frt 52 kr, bályegdíj 44 frt 05 kr, 184 tagtól visszafizetett kölcsön 43.574 frt — kr.

Összesen 57863 frt 50 kr.

Kiadás:

183 váltó mellett kölcsön 41020 frt — kr, kezelési kiadás 367 frt 67 kr, bályegre 44 frt 05 kr, tőke visszafizetés 14431 frt 26 kr, pénztári készlet 2000 frt 52 kr.

Összesen 57863 frt 50 kr.

Közi az igazgató választmány.

Tordáu, oct. 7. 1874.

Árjegyzék.

Oct. hó 1-én tartott hetivásárról (alsó ausz. mérő középpár.) Tisztabuza 4 frt 74 kr. Elegybuza 2 frt, 75 kr. Rozs 2 frt. 70 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt. 38 kr. Törökbuza — frt — kr, Pityóka 1 frt 80 kr. Marhabus fontja 20 kr. Kolozsvárt, oct. hó 1 én. 1874.

— **A beszercezel** piac árai october hó 4-én 1874. Alsó-Ausz. mérő. Tisztabuza 4 frt. 60 kr. Rozs 3 frt, — kr. Elegybuza 3 frt, 20 krt Zab 1 frt, 30 kr. Széna 1 frt, 60 kr. Alomszalma — frt — kr. Zsupszalma 1 frt 50 kr. Egy öl fa 12 frt Marhabus 14 kr.

— **A déési** piac árai oct. hó 6-dikán ausz. mérő Tisztabuza 5 fr. 20 kr elegybuza 4 fr. 80 krajczár, rozs 3 forint 20 krajczár zab 1 frt. 20 kr pityóka — frt — kr. Egy mázsa szalonon — frt — kr. Egy font disznózsír 70 kr. Egy kupa borsó 24 kr. lencse 24 kr. paszuly 28 kr. Egy mázsa kenyérliszt 13 frt Egy font marhabus 15 kr.

— **A szamosújvári** piac árai oct. hó 5-én 1874. Alsó ausz. mérő. Tisztabuza 4 frt 80 kr. Rozs 3 frt — kr. Elegybuza 3 frt 80 kr. zab 1 fr. 40 kr. Széna 2 ft. — kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 9 frt. — kr. Marhabus fontja 16 kr. Konyhaliszt 11 kr. Borsó mérője —. Lencse —. paszuly — kr.

— **A gy.-felhervári** piac árai oct. 3-dikán 1874. A. ausz. mérő Tisztabuza 4 frt 35 kr, elegybuza 3 frt 25 k. rozs 2. frt 75 kr. kukoricza — ft. zab 1 frt 50 kr. pityóka 1 frt 50 kr. Egy mázsa szalonon — ft — kr. Egy font disznózsír 60 kr. egy kupa borsó 18 kr. lencse. 20 kr paszuly 16 kr Egy mázsa kenyérliszt 12 frt Egy font marhabus 20. Egy mázsa széna 1 frt 60 kr. Egy öl tűzifa kemény 10 frt. 60 kr.

— **A nagy-enyedi** piac ára october hó 1-ről 1874. Tisztabuza 4 frt 50 kr, rozs 3 frt 50 kr, elegybuza 4 frt — kr, zab 1 frt 40 kr. széna 2 frt 70 kr, fa 9 frt, marhabus 18 kr, konyhaliszt 12 kr, rizs 20 kr, paszuly 20 kr, köles 28 kr, burgonya 2 frt, só 5 kr, disznózsír 58 kr, bors 76 kr, hagy-ma 6 kr, fokhagyma 8 kr.

— **A maros-vásárhelyi** piac árai october hó 8-ról 1874. Tisztabuza 4 frt — kr, Rozs 2 frt 60 kr, Elegybuza 3 frt 8 kr, Zab 1 frt 10 kr, Széna 2 frt 10 kr, Alomszalma 40 kr, Zsupszalma 70 kr, Fa nem usztatott 10 frt 60 kr, Fa usztatott 6 frt — kr, Fagygyugyertya 30 kr, Marhabus 16 kr, Konyhaliszt 24 kr, Rizs 28 kr, Gyöngykása 24 kr, Borsó 16 kr, Lencse 14, Paszuly 12 kr, Köles 24 kr, Burgonya 1 frt 70 kr, Disznózsír 56 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Oct. 9-én 5% Metalliques 70.40 frt. Kamat —. — 5% Nemzeti kölcsön 74.25 frt 1860. Kölcsön 107.75 —. Bankrészevény 986 Hitelintézeti részvények 24350 London 109.85 ft. st. Ezüst 103.90 Cs.kir. arany 524 1/2 Napoleonduc 8.85 1/2

Urbéri kötvények: Magyarországi 77.25. Temesi 76. Erdélyi 75.25. Horvátországi 79.75

Jelzalog kölcsönöket

A birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvirszonyoknak — 1000 frttól a legmagasabb összegig a legelőnyösebb módozat mellett tőrlésztére gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, Ovár, bástya utca 6 szám.

Ugyanott van a nyitrai gépgyár erdélyi egyedüli főraktára, hol mindenem gazdasági gépek kaphatók vagy megrendelhetők.

Nagyobb gépeknél részletfizetések is elfogadhatnak. (Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-10l 4-ig)

Felelős szerkesztő: Szász Béla

